

Nieuwsbrief 'Aftellen naar de Omgevingswet'

Kostenverhaal onder de Omgevingswet: De publiekrechtelijk afdwingbare financiële bijdrage

Datum: 10 november 2022

Deze blog maakt onderdeel uit van het thema Kostenverhaal in de reeks 'Aftellen naar de Omgevingswet'

Kostenverhaal wordt onderdeel van de Omgevingswet. In onze vorige blog ['Kostenverhaal: Belangrijkste wijzigingen in de Omgevingswet'](#), bespraken wij de belangrijkste wijzigingen en hoe het stelsel van kostenverhaal er onder de Omgevingswet op hoofdlijnen uit komt te zien. In deze blog zoomen wij verder in op het nieuwe instrument dat wordt toegevoegd voor kostenverhaal: de publiekrechtelijk afdwingbare financiële bijdrage.

Privaatrechtelijk vs. Publiekrechtelijk kostenverhaal

Zoals in onze vorige blog toegelicht, zijn er twee manieren van kostenverhaal: privaatrechtelijk (in een anterieure of posterieure overeenkomst) of publiekrechtelijk (in een omgevingsplan, een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit of een projectbesluit).

Binnen het privaatrechtelijk kostenverhaal bestaat nu al de mogelijkheid om afspraken te maken over financiële bijdragen aan ruimtelijke ontwikkelingen (artikel 6.24 lid 1 onder a Wro). Via de publiekrechtelijke weg is dat nog niet mogelijk.

Publiekrechtelijk afdwingbare financiële bijdrage

In de Omgevingswet blijft de privaatrechtelijke route voorop staan (artikel 13.22 Omgevingswet). Daarnaast wordt in artikel 13.23 van de Omgevingswet een nieuw instrument toegevoegd: de publiekrechtelijk afdwingbare financiële bijdragen in een omgevingsplan. Een initiatiefnemer zal in bepaalde gevallen, naast een kostenbijdrage op basis van het verplichte kostenverhaal voor de activiteit, ook nog een financiële bijdrage moeten betalen voor ontwikkelingen ter verbetering van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving. De gemeente moet de concrete ontwikkeling aanwijzen in het omgevingsplan en aangeven welke activiteit aan welke ontwikkeling meebetaalt.

De categorieën ontwikkelingen waarvoor een financiële bijdrage kan worden verlangd, zijn opgenomen in artikel 8.21 van het Omgevingsbesluit. Voorbeelden zijn:

- Een bijdrage voor kwalitatieve verbeteringen van het landschap;
- Maatregelen ter vermindering van de stikstofdepositie;
- De aanleg van infrastructuur voor verkeers- en openbaarvervoersnetwerken van gemeentelijk of regionaal belang;
- De aanleg van recreatievoorzieningen die behoren tot de gemeentelijke of regionale groenstructuur;
- Stedelijke herstructurering ter verbetering van het woon- en leefklimaat in verouderde wijken of gebieden met leegstandproblemen.

Wanneer is het vragen van een publiekrechtelijke financiële bijdrage toegestaan?

Het vragen van een publiekrechtelijke financiële bijdrage kan alleen voor activiteiten waarvoor verplicht kostenverhaal geldt en voor zover:

- a) Er een functionele samenhang is tussen de activiteit en de beoogde ontwikkelingen, en
- b) De bekostiging van de ontwikkelingen niet anderszins is verzekerd (bijvoorbeeld via subsidies).

In een omgevingsvisie of programma kan voor de locatie waar de activiteit wordt verricht een onderbouwing van de functionele samenhang worden gegeven.

Verder zijn in artikel 12.23 van de Omgevingswet nog nadere eisen gesteld aan de publiekrechtelijke financiële bijdrage. Vereist is bijvoorbeeld dat het omgevingsplan voorziet in een periodieke verantwoording aan het publiek over de besteding van de verhaalde financiële bijdragen. Ook mag het bedrag dat ten hoogste aan financiële bijdragen kan worden verhaald, in ieder geval niet hoger zijn dan de opbrengsten. Tot slot zijn in artikel 8.22 van het Omgevingsbesluit nadere regels gesteld over de eindafrekening.

Overigens mag geen financiële bijdrage worden gevraagd indien de ontwikkeling al deels via het gewone kostenverhaal wordt verhaald. Bijvoorbeeld: indien kosten voor verbreding van een randweg, die noodzakelijk is voor het realiseren van een woonwijk, deels via (verplicht) kostenverhaal zijn verhaald, kan niet ook een financiële bijdrage voor deze randweg via artikel 13.23 Omgevingswet worden afgedwongen. Dit regelt artikel 13.24 Omgevingswet.

Samengevat

Onder de Omgevingswet wordt het mogelijk om via een omgevingsplan af te dwingen dat een initiatiefnemer, naast de kostenbijdrage voor de door hem beoogde activiteit, een financiële bijdrage betaalt voor een ontwikkeling ter verbetering van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving. Nu kan zo'n bijdrage niet langs de publiekrechtelijke weg worden afgedwongen. De Omgevingswet geeft daarmee aan overheden een betere mogelijkheid om een kostenbijdrage af te dwingen voor bepaalde (algemene) ontwikkelingen, zoals de aanleg van recreatievoorzieningen, via de initiatiefnemers van beoogde activiteiten.

Deze blog is geschreven door Carmen Corsten en is onderdeel van het thema Kostenverhaal in onze reeks over de Omgevingswet.

Heeft u vragen naar aanleiding van één van onze blogs over de Omgevingswet? Neemt u dan gerust contact met ons op. Wij zijn u graag van dienst.

Voor meer informatie:

Carmen Corsten
+31 30 25 95 563
carmencorsten@vbk.nl